

פורסם באתר הגבורה, ינואר 2013

נשים שזכו לעיטורים וצל"שים בצה"ל – עדכון ינואר 2013

עפר דרורי

offerd@gmail.com

אף שצה"ל הוא צבא גברי ברובו ועיקר לחימתו נעשית ע"י גברים זכו מספר חיילות מצומצם בצל"שים ואחת אף בעיטור בגין פעולתן. מתוך למעלה מאלפיים ושלוש מאות צל"שים ועיטורים שאותרו עד כה על ידי ונמצאים באתר הגבורה (www.gvura.org) עשרים ואחד מתוכם הוענקו לנשים. אסתר ארדיטי בורנשטיין זכתה בעיטור המופת על שחילצה טייס מתוך מטוס בוער שהתרסק בשנת 1955. בצל"ש הרמטכ"ל זכו ארבע נשים: דינה בן יהודה (זלץ) ואסנת זהיר, שתיהן בגין טיפול מסור במשפחות חללים ונפגעים של יחידות בסיני במלחמת יום הכיפורים, וכן סא"ל א. ח. ורס"ן ו. ע. על פעילותן החסויה. בצל"ש אלוף זכו חמש עשרה נשים: רוז'י להר זינגר, אורית טאפט, מאיה קופשטיין ז"ל, ד"ר מרינה קמינסקי ורב"ט ט.ז. רוז'י להר זינגר, ד"ר מרינה קמינסקי ורב"ט ט.ז. בגין פעולתן תחת אש בקרב. אורית טאפט ומאיה קופשטיין ז"ל בגין פעולתן בחילוץ פצועים מפיגוע מחבלים. עשר נשים נוספות מאמ"ן זכו גם הן לצל"ש אלוף (שתיים מתוכם זכו גם בצל"ש הרמטכ"ל). בצל"ש מפקד אוגדה זכו שתי נשים: רבקה יצחק על תפקודה כקצינת שלישות באוגדה במלחמת יוה"כ וכן אנסטסיה בגדלוב על פעילותה כחובשת בפיגוע ליד אילת בשנת 2011. בצל"ש מפקד החטיבה זכתה גילה אברהם (גורן) בשנת 1963 על חילוץ פצועים מתאונת דרכים.

פירוט מעשי הנשים החיילות מופיע להלן עפ"י מועד קבלת העיטור והצל"שים. מקור המידע "אתר הגבורה".

1. טוראי אסתר ארדיטי בורנשטיין

תיאור המעשה: בשנת 1955, בהיותה חובשת תורנית ביחידתה, חשה טור' אסתר ארדיטי - בורנשטיין באמבולנס למקום התאונה של מטוס, שהתרסק בעת נחיתה. האמבולנס שקע בבוצ ונשאר תקוע. מבלי לאבד זמן קפצה והגיעה במהירות למטוס וללא התחשבות בלהבות ובהתפוצצויות הבלתי פוסקות של תחמושת המטוס, הגישה עזרה ראשונה לפצוע אחד, התירה את הטייס, שהיה קשור למקומו ברצועות בטחון וגררה אותו מהמטוס. שניות ספורות לאחר מכן התלקחו מיכלי הדלק של המטוס. במעשה זה הצילה את חיי הטייס. על מעשה זה הוענק לה: עיטור המופת ניסן תשל"ג אפריל 1973, דוד אלעזר, רב אלוף, ראש המטה הכללי.

2. רב"ט רוז'י להר זינגר

תאור המעשה: הנני לציין אותך לשבח על גילוי תושייה ויוזמה עצמית, בזה שבהיותך בזחל הפיקוד של הגדוד בעת הסתערות של יחידת שריון על אחד המשלטים בגזרת אבו-עגילה, וכאשר נותק הקשר בין זחל הפיקוד לבין חלק מהכוח, תפסת מכשיר קשר, יצרת וקיימת קשר עם מפקד הגדוד והעברת פקודותיו לכוחות. מעשה זה נעשה על אף מתחי האש הרצופים של האויב. חיים לסקוב – אלוף, אלוף פיקוד הדרום. 8.4.1957.

3. טר"ש גילה אברהם (גורן)

תיאור המעשה: בתאריך 27 בספטמבר 1963 בצהרים קרתה תאונת דרכים ליד באר שבע בין נ.נ. ומשאית, כתוצאה מהתאונה נפצעו מספר חיילים. טר"ש גילה - חובשת במקצועה אשר נפצעה אף היא, הגיעה במאמצים אל הפצועים והגישה להם עזרה ראשונה, ורק לאחר מכן נפנתה היא לקבלת עזרה. על מעשה הוענק לה ציון לשבח מטעם מפקד החטיבה. אברהם אדן, מח"ט מפקד בית הספר לשריון תשרי תשכ"ד, 1 באוקטובר 1963.

4. סג"מ דינה בן יהודה (זלץ)

תיאור המעשה: במלחמת יום הכיפורים שימשה סג"ם דינה זלץ בתפקיד קצינת ח"ן חטיבתית. עם פרוץ המלחמה, החלה ביזמתה לטפל בכל הקשור לנפגעים ולמשפחותיהם; ללא כל ניסיון מוקדם החלה סג"ם דינה זלץ להזרים מידע לחטיבה על הנעשה בעורף ועל מצב הפצועים, תוך שהיא מסייעת בכל דרך שהיא לפצועים ולמשפחותיהם. בגמר המלחמה המשיכה סג"ם דינה זלץ לטפל במסירות רבה במשפחות החללים של החטיבה ובפתרון בעיותיהם. במהלך עבודתה שברה סג"ם דינה זלץ את רגלה וההליכה נאסרה עליה למשך שבועיים. למרות זאת המשיכה סג"ם דינה זלץ לבצע את עבודתה. עם שחרורה התנדבה סג"ם דינה זלץ להמשיך שירות כדי שתוכל לסיים את עבודתה. במעשיה אלה גילתה סג"ם דינה זלץ יזמה, מסירות ויחס אנושי חם אשר תרמו רבות למשפחות השכולות ולפצועים. על מעשה זה הוענק לה : צל"ש הרמטכ"ל ניסן תשל"ו אפריל 1976, מרדכי גור, רב אלוף, ראש המטה הכללי.

5. סגן אסנת זהיר

תיאור המעשה: במלחמת יום הכיפורים שימשה סגן אסנת זהיר בתפקיד קצינת נפגעים אוגדתית. במשך ימי הלחימה הראשונים עשתה סגן אסנת זהיר ימים ולילות בנקודת פינוי הנפגעים ברפידיים וסייעה רבות בזיהוי נפגעים, ובהם הרוגים ופצועים קשה. היא עמדה במסירות בלחצים הנפשיים שהיו כרוכים בעבודתה זו. לאחר המלחמה הקימה סגן אסנת זהיר יחידה אשר ריכזה את כל הטיפול בפצועי האוגדה אשר היו פזורים במתקני אשפוז בכל רחבי הארץ. את ארגון היחידה והפעלתה ביצעה סגן אסנת זהיר ביעילות למרות הקשיים הארגוניים הרבים שעמדו בדרכה. בשלב מאוחר יותר יצרה סגן אסנת זהיר קשר אישי עם משפחות החללים והפצועים, ודאגה לכל מחסורן כשהיא מייצגת אותן בפני גורמים אזרחיים וצבאיים. במעשיה אלה גילתה סגן אסנת זהיר יזמה, מסירות ויחס אנושי חם לפצועים ולמשפחות השכולות. על מעשה זה הוענק לה : צל"ש הרמטכ"ל ניסן תשל"ו אפריל 1976, מרדכי גור, רב אלוף, ראש המטה הכללי.

6. רס"ן רבקה יצחק

סיפור המעשה (נוסח לא רשמי): רס"ן רבקה יצחק, קצינת ח"ן באוגדת סיני במלחמת יום הכיפורים צוינה לשבח על ידי מפקד האוגדה על תפקודה כקצינת שלישות בעורף האוגדה.

7. טוראי אורית טפט

סיפור המעשה: הנני לציין לשבח את טוראי טאפט אורית על גילוי תושייה, יוזמה, שליטה עצמית ואחוות רעים. להלן תאור המעשה: טוראי אורית טאפט הייתה בין הנפגעים בפעולת חבלה בכפר דרום. לאחר הפיגוע סייעה אורית בהגשת עזרה ראשונה וטיפול בפצועים. במעשיה אלה סייעה טוראי אורית להצלת חיים, ובפעולתה זו היוותה דוגמא אישית. עמי אילון, אלוף, מפקד חיל הים, אייר תשנ"ו מאי 1995.

8. סמל מאיה קופשטיין ז"ל

תיאור המעשה: ביום א' ה- 22 בינואר 1995, כא' בשבט תשנ"ה, אירע פיגוע תופת רצחני בבית ליד. בפיצוץ הראשון נהרגו שמונה מחילי צה"ל. החיילת מאיה קופשטיין ז"ל אשר שהתה במתחם הצומת,

חשה עם שוך הפיצוץ הראשון למקום האירוע במטרה לסייע בחילוץ הפצועים הרבים שהיו מוטלים בזירת הפיגוע. בדרך פעולה זו נקטה סמלת מאיה קופשטיין ז"ל למרות ידיעות קודמות אשר הזהירו מפני פיצוץ נוסף, במהלך הטיפול בפצועים היא נהרגה בפיצוץ השני. על מעשה זה הוענק לה צל"ש אלוף לפי חוק העיטורים בצבא ההגנה לישראל תש"ל 1970. אלוף משה קפלינסקי, אלוף פיקוד המרכז, ינואר 2003.

9. ד"ר מרינה קמינסקי

תיאור המעשה: בתאריך ה-13 ביולי 2006 הופעל גדוד הבוקעים לגזרת לבנון בעקבות חטיפת שני חיילי המילואים. קרפ"גית הגדוד, סגן מרינה קמינסקי, צוותה על גבי טנקבולנס במהלך מרבית ימי הלחימה. בתחילת הלחימה, עלה ספק בדבר מתן אישור למרינה להיכנס ללבנון כרופאה. לאחר מכן ניתן האישור ומרינה פעלה בכל הגזרות שבהם נלחם הגדוד: בינת-ג'בל, מיס-אל-ג'בל וקנטרה. מרינה נלחמה על כך כי תיטול חלק בלחימה, כשם שנוטלת חלק בכלל האירועים המבצעיים של הגדוד, ואכן כך היה. מרינה נטלה חלק במספר חילוצים, כולל באירועים מורכבים ביותר בהם נהרגו לוחמים ונפגעו רבים (בין היתר הקרב בבינת-ג'בל בתאריך 24-26.7.06). במהלך 33 ימי הלחימה טיפלה מרינה בעשרות פצועים, הן מהגדוד ובעיקר מקרב כוחות חי"ר (גולני ונח"ל) שפעלו בסמוך לגדוד. בכל תקופה זו שהתה מרינה בבטן טנק, בתנאים קשים, בצפיפות ובחום, וללא מחליף. מרינה לא ביקשה מנוחה, אלא להיפך היא דחפה להגיע למקומות המסוכנים ביותר, תוך נטילת סיכון עצמי, בסביבה "גברית" ונחשפה למראות קשים ביותר. בתאריך 13 לאוגוסט 2006, הותקף מגנן הגדוד בקנטרה. חרף המצב הקשה, פעלה מרינה ללא דופי, תוך שהיא מגישה סיוע רפואי למפעילי הטרקטורים, לחיילי עוצבת נשר והנח"ל ששהו בסביבת המגנן. מרינה רצה בין הטנקים והטרקטור הפגוע תחת אש, כדי לטפל בפצועים ולהצילם, באופן מרשים ביותר. מרינה הפגינה אומץ לב, נחישות, דבקות במשימה, רעות ומקצועיות כרופאה. על מעשיה אלה הוענק לה צל"ש אלוף. גד שמני, אלוף. מפקד פיקוד המרכז.

רב"ט אנסטסיה בגדלוב

תיאור המעשה: בי"ח באב תשע"א (18 באוגוסט 2011) נקלע אוטובוס של "אגד", שנסע בכביש מספר 12 ליד גבול מצרים, למארב של חוליית מחבלים שפתחה לעברו באש. מן הירי נפגעו חלק מנוסעי האוטובוס. רב"ט אנסטסיה, חובשת צבאית, הייתה בין נוסעי האוטובוס והחישה עזרה ראשונה לפצועים. בקור רוח ובנחישות דילגה בין הפצועים וסייעה לייצב את מצבם, תוך שימוש באמצעים מאולתרים שנמצאו במקום. חייו של אחד הנפגעים, שנפצע קשה, ניצלו הודות לחוסם עורקים שקשרה בברכו ובזכות לחץ עקיף שהפעילה על העורק ראשי בברכו השנייה. לאחר שהגיע כוח רפואי, הצטרפה החובשת לצוות והמשיכה ללוות את הפצועים בדרך לבית החולים. בבית החולים הבחינה שגם גפיה נפגעו מרסיסים במהלך הירי. באירוע זה הראתה רב"ט אנסטסיה בגדלוב יוזמה אישית ויצירתיות שהצילו חיים. אילן בוגר, תא"ל ראש להק כוח אדם ט' בניסן תשע"ב, 1 באפריל 2012.

10. רב"ט ש. ז.

תיאור המעשה: בתאריך ה' בתשרי התשע"ג (21 בספטמבר 2012) חדרה חוליית מחבלים משטח סיני למרחב הגבול המערבי של מדינת ישראל כשבכוונתה לבצע פיגוע רחב היקף כנגד חיילים בגזרה. חוליית המחבלים פתחה באש לעבר כוח אשר פעל בגזרה. חלק מחיילי הכוח נפגע מירי המחבלים והחלק האחר השיב באש. במהלך חילופי האש נהרג רב טוראי יהלומי ז"ל ולוחם נוסף נפגע באורח בינוני. בתחילת האירוע הובילה רב טוראי ש. ז., המשרתת כלוחמת בגדוד "קרקל", רכב כוננות למוצב קרוב. עם ההכרזה על האירוע ברשת הקשר סבה רב טוראי ש. ז. על עקבותיה, חתרה למגע והחלה לנוע מיוזמתה, לכיוון נקודת ההתקלות. עם הגעתה למקום ההתקלות היא ירדה מהרכב והתקדמה בריצה, תחת אש כבדה, לעבר המחבלים, במטרה לסכל את חדירתם לשטח ישראל. רב טוראי ש. ז. פנתה תחילה לבדוק את מצבו של רב"ט נתנאל יהלומי ז"ל. משהבחינה כי הלוחם ללא רוח חיים היא נתנה למפקדה, אות להמשיך בהסתערות לעבר המחבלים. במהלך ההסתערות, הרגה רב טוראי ש. ז. את אחד המחבלים ופצעה מחבל אחר. במעשיה, הפגינה רב טוראי ש. ז. ביטחון

וכושר מנהיגות, היא פעלה במקצועיות ובאומץ תוך סיכון חיים ממשי למול חוליית מחבלים מיומנת ולא איבדה את עשתונותיה בכל שלבי האירוע ובכך תרמה באופן משמעותי, ביחד עם מפקדה, סמל ראשון במילואים דוד אביצור, לסיכול הפיגוע ולמניעת חדירת המחבלים לשטח מדינת ישראל. רב טוראי ש. ז. הפגינה במעשיה מקצועיות, דוגמא אישית ואומץ לב תוך חירוף נפש. טל רוסו, אלוף מפקד פיקוד הדרום. יב' בטבת תשע"ג, 25 בדצמבר 2012.

עשר הנשים הבאות זכו בצל"שים כמפורט, לא אושרו לפרסום פירוט המעשים.

11. סא"ל אורנה ס., צל"ש אלוף בשנת 1996.
12. סא"ל א. ח., צל"ש אלוף בשנת 1999 וצל"ש הרמטכ"ל בשנת 2002.
13. רס"ן ו. ע., צל"ש אלוף בשנת 1999 וצל"ש הרמטכ"ל בשנת 2000.
14. רס"ן בלה א., צל"ש אלוף בשנת 2000.
15. סגן ליאת מ., צל"ש אלוף בשנת 2003.
16. רס"ן ג. ש., צל"ש אלוף בשנת 2003.
17. א. מ. קיבלה צל"ש אלוף בשנת 2004.
18. מ. ג. קיבלה צל"ש אלוף בשנת 2004.
19. ר. פ. קיבלה צל"ש אלוף בשנת 2004.
20. ל. ל. קיבלה צל"ש אלוף בשנת 2004.